

Afectes
secundaris

George Sanders

Eduardo Jordà

Quan era nin, fèiem moltes bromes amb el llinatge de George Sanders, perquè aleshores s'anunciaven molt per televisió els pinsos composts Sanders. Per descomptat que no hi hares més allunyat de la personalitat d'aquest actor que un sac de pinso i una explotació agropecuària. Sanders era un rus molt estrany perquè no tenia ni una gota de sang russa, tot i que havia nascut a Sant Petersburg, el 1907, on son pare, que era anglès, tenia una fàbrica i diversos negocis d'horticultura. Amb la revolució de 1917, la família va haver d'exiliar-se, i això que l'exili, en el seu cas, va significar tornar a casa. A Anglaterra, el jove Sanders va fer feina a una fàbrica tèxtil de Manchester. Després va viure a l'Argentina, lloc del qual es va fer expulsar a causa de la relació, potser no del tot romàntica, amb una rica hereva. De tornada a Londres, la seva bella veu li va obrir les portes del teatre, i com era habitual a l'època, molt prest va passar dels escenaris als platós.

Va debutar en el cine l'any 1936, fent petits papers a diverses pel·lícules, entre les quals hi havia *Lloyd's de Londres* (Henry King). De seguida es va especialitzar en papers d'aristòcrata britànic i d'home de món, cosa natural perquè era un home de món que podia fer-se passar per un aristòcrata. Sanders posseïa aquella rara distinció que només es pot haver adquirit quan algú es cria entre institutius i lacais i abrics de pell de caracul. En el cas de Sanders, però, aquella distinció deixava entreveure una doble vida, com si aquell home de maneres aristocràtiques pogués ser, per exemple, Lord Evermore els dematins i, els vespres, Tom Skips, de professió bígam i lladre de guant blanc. Aquesta doble personalitat es manifesta en el fet que l'aristòcrata Sanders posseís el més petit burgès dels defectes. La que seria la seva segona dona, Zsa Zsa Gabor, es queixava a les seves memòries (*Una vida es poco*, 1991) que era un gran garrepa que no li va regalar mai ni tan sols un ram de flors. També

l'acusava d'haver-se comportat amb ella com el més grosser dels rufians.

Tot i que mai va tenir un paper d'estricta protagonista, George Sanders tampoc va ser un secundari que hagués de limitar-se a una infinitat d'aparicions fugaces. Sanders va ser, diguem-ne, un primer actor que es va mantenir en segon pla, però no per humilitat sinó per un excés d'arrogància. Si de cas volia demostrar que podia eclipsar, sense presumir tant com altres actors, a qualsevol de les grans estrelles. Entre moltes altres pel·lícules, va actuar a *Rebeca* (1940), una de les millors obres del sobrevalorat Alfred Hitchcock. Amb Jean Renoir va fer *This Land is Mine* (1943), una pel·lícula sobre la França ocupada, en la qual interpretava a un *bon vivant* que, per comoditat i deixadesa, acaba sent un col·laboracionista. Amb Fritz Lang va actuar en diverses pel·lícules importants. Va ser un arrogant i pervers nazi amb monocle a *Man Hunt* (*El hombre atrapado*, 1941), i tot i que és improbable que n'hi hagi hagut cap, de nazi, amb monocle -aquella debilitat decadent-, n'hi ha hagut prou veure Sanders en aquesta pel·lícula per pensar que tots els salstxers es posaven monocle, encara que només fos els vespres i davant el mirall de la sala de bany, mentre les seves dones es posaven rullós i es tenyien els cabells d'un ros adequament ari. Amb Fritz Lang va fer també la història d'aventures devuitesques de *Los contrabandistas del Moonfleet* (1955), en la qual un Sanders emperrucat i amb casaca de seda demostrava que podria haver conversat amb Voltaire, a un saló de París, mentre li enviava una carteta d'amor a Madame du Chatelet. De l'any següent és un dels seus papers més estranys en una altra pel·lícula de Fritz Lang, *Mientras Nueva York duerme* (*While the City Sleeps*, 1956), en la qual Sanders interpreta a un executiu fatu i adulator, no gaire llest, que pessiga les secretàries i manipula, sense èxit, els seus empleats.

En aquells anys, Sanders va fer diverses pel·lícules amb l'exquisit i ba-

rròc -i molt literari- Albert Lewin. Alhora va actuar diverses vegades amb Douglas Sirk i amb Otto Preminger. Amb Roberto Rossellini va fer el paper protagonista de *Te querré siempre* (*Viaggio in Italia*, 1956), però Rossellini el va treure de polleguera per les improvisacions amb el guió, i Sanders va dir "puta presumida" a Ingrid Bergman, la protagonista de la pel·lícula i dona de Rossellini. Durant el rodatge a Itàlia, a part d'això, Sanders va ampliar els seus costums de marit *voyeur*. Una vegada, en un tren, va intentar convèncer Zsa Zsa Gabor perquè fes l'amor amb un capellà, mentre ell escoltava des del compartiment del costat.

Sanders havia conegut Zsa Zsa Gabor a una festa de l'hotel Saint Regis. Si hem de creure en les memòries de Zsa Zsa Gabor, ella se li va acostar i li va dir: "Mister Sanders, estic boja d'enamorada de vostè". Sanders, molt en el seu paper, va contestar: "No sap com l'entenc de bé". Es varen casar l'any 1949, a Las Vegas, i varen passar la nit de noces jugant a escacs. La relació va ser tempestuosa. Sanders era un marit continuament infidel i, a més, volia que la seva dona es limités a ser una dòcil mestressa de casa. El 1950, l'actor va rodar a Mallorca *Jack el Negro* (*Blackjack*), codirigida per Julien Duvivier i José Antonio Nieves Conde (que es va limitar a posar-hi el nom per aconseguir l'autorització de rodatge). Sanders i Zsa Zsa Gabor es varen hostatjar a l'hotel Formentor. Ell se'n anava cada dia a rodar a Palma, i quan tornava, creia que la seva dona li havia posat banyes amb el guitarrista de l'orquestra de l'hotel. Un dia, Sanders va explotar, va agafar pel vestit Zsa Zsa Gabor, la va treure per la finestra de l'habitació i la va deixar uns minuts suspesa en el buit.

"Estimat món, me'n vaig perquè estic avorrit. Tenc la sensació que he viscut prou. Et deix amb les teves preocupacions en aquest dolç pou negre. Bona sort".

Aquell mateix any, Sanders va interpretar de forma magistral *Eva al desnudo* (Joseph L. Mankiewicz, 1950), en la qual es menjava tots els actors que es posaven vora ell amb el seu paper del crític teatral Addison de Witt. Sanders va fer una creació que combinava la retorçada intel·ligència d'un pocavergonya professional amb l'aire d'estar de tornada de tot d'un llibertí envellit. Per aquest paper li varen donar un Oscar, cosa que no li feia cap falta perquè qualsevol que hagi sentit com presentava a l'explosiva i estúpida principiant, interpretada per Marilyn Monroe, sap que Sanders s'ha guanyat una menció d'honor en la història del cine. Quan tots dos són davant Margo Channing (Bette Davis), Sanders es decanta i, sense moure una cella, esbossa un somriure de maldat tartàrica i diu: "La senyoreta Casswell és ac-triu: va estudiar a l'Escola d'Art Dramàtic de Copacabana".

Els gustos literaris de Sanders no poden sorprendre ningú. En els seus darrers anys va escriure una novel·la policiaca que Javier Marías va qualificar de notable, *Crim a les meves mans*, i una autobiografia amb l'inoblidable títol de *Memorias de un sinvergüenza profesional*. Després de divorciar-se de Zsa Zsa Gabor, es va casar amb la seva germana Magda, però el matrimoni no va funcionar i va durar just dos anys. En els anys seixanta, la seva quarta esposa va morir de càncer d'ossos. Sanders va començar a caure en depressions periòdiques i la seva situació es va agreujar en patir un atac d'apoplexia. L'abril de l'any 1972, Sanders es va prendre seixanta pastilles de Nembutal a la seva habitació de l'hotel Rey Don Jaime de Castelldefels. A la nota que va deixar es queixava de l'avorriment de la vida: Estimat món, me'n vaig perquè estic avorrit. Tenc la sensació que he viscut prou. Et deix amb les teves preocupacions en aquest dolç pou negre. Bona sort. □